

ปวงข้าพระพุทธเจ้า น้อมเกล้าน้อมกระหม่อม
รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

ปวงข้าพระพุทธเจ้า
คณะเจ้าหน้าที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

จุลสาร **สวทพถกษศาสตร์โรงเรียน**

ก.07-224 ฉบับที่ 6 ปีที่ 21 พฤศจิกายน - ธันวาคม พ.ศ. 2559

ISSN - 1685-7771

จุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนและสมาชิก ร่วมถวายความอาลัยและน้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุคติได้ แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร

เราจงร่วมใจกันน้อมนำพระราชดำริสตามพระราชกรณียกิจ ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสืบสานพระบรมราชปณิธาน เพื่อความสุข ความเจริญ เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของราชอาณาจักรไทย สืบไป

ในเล่ม

ถ้อยแถลง	2
แนะนำโรงเรียนสมาชิกฯ	2
ข่าวสมาชิกฯ	3 - 4
ฐานทรัพยากรท้องถิ่น	5
Plants In Focus	6
สรรหามาฝาก	7
บทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ	8-9
ETC etera	10-11
นกในหมู่เกาะเสมสารและเส้นทางกรดูนก	12-13
องค์ความรู้และภูมิปัญญาจากฐานทรัพยากรท้องถิ่น	14
คุยสบายๆ กับที่ปรึกษา	15
พฤกษาวรรณศิลป์	16

โรงเรียนสตรีรัตนบุรี

โรงเรียนสตรีรัตนบุรี สังกัดศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี
 สถานที่ตั้ง 120 หมู่ 9 ถนนพิบูลสงคราม ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง
 จังหวัดนนทบุรี
 เนื้อที่ 21 ไร่ 1งาน 88 ตารางวา
 โทรศัพท์ 02-5251506 โทรสาร 02-5253171
 อีเมล satrinon@satrinon.ac.th
 ผู้บริหาร นายธนะสิทธิ์ ศิริวรรณธรรม
 ผู้ประสานงาน นายพีรพันธ์ ยอดบ่อพลับ
 อีเมล stable.pee@gmail.com

โรงเรียนสตรีรัตนบุรี ประกอบด้วยบุคลากรดังนี้ ฝ่ายบริหาร 5 คน ข้าราชการครู 121 คน ครูอัตราจ้าง 15 คน พนักงานจ้างตามภารกิจ 2 คน ลูกจ้างชั่วคราว 2 คน นักเรียน ณ ปัจจุบัน จำนวน 2,568 คน

ปัจจุบันโรงเรียนสตรีรัตนบุรี จังหวัดนนทบุรี เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ได้พัฒนาวิธีการต่างๆ ที่สามารถบริหารและการจัดการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยทำความเข้าใจกับคณะทำงานฝ่ายต่างๆ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู คณะครูและบุคลากร คณะกรรมการนักเรียน ตลอดจนนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน จากนั้นได้แต่งตั้งคณะทำงาน จัดทำแผนปฏิบัติงานตามโครงการ อพ.สธ. โดยการวางแผนงานหลักที่จะปฏิบัติ กำหนดงบประมาณ และดำเนินการประชุมตลอดการดำเนินงานเป็นระยะ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ใบความรู้ ใบงาน เพื่อให้การดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบราบรื่น และเกิดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ในแต่ละองค์ประกอบเน้นการบูรณาการ สารงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนเข้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาต่างๆ เพื่อนำไปสอนนักเรียนทุกคน เน้นกระบวนการฝึกปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนควบคู่กับเสริมสร้างคุณธรรมให้กับนักเรียน พี่ศิษย์ของโรงเรียน คือ ถั่วพุ่ม *Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp. *unguiculata* จากการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนในปี พ.ศ. 2557 และ พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมาทำให้บุคลากรและนักเรียนโรงเรียนสตรีรัตนบุรีมีความเบิกบานใจในการปฏิบัติงาน มีความเข้าใจและสามารถนำวิธีและแนวทางในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนมาใช้ในการดำเนินงานหลักของตนเอง

(อ่านต่อหน้า 4)

ประชุมกลุ่มปฏิบัติการงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เมื่อวันที่ 13-14 กันยายน 2559 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) โดยที่ปรึกษาประสานงาน อพ.สธ. นายมงคล เดชวรรณ และ ดร.ประยงค์ แก่นลา พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ อพ.สธ.นางสาวเพ็ญ ตียาพันธ์ และนางสาวกันยารัตน์ ตียาพันธ์ ได้จัดประชุมกลุ่มปฏิบัติการงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เพื่อให้แนวทางในการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ณ ห้องประชุมศรีเมืองใหม่ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

การประชุมกลุ่มครั้งนี้ได้รับเกียรติจากรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพันธกิจสังคม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผู้ช่วยศาสตราจารย์อินทรา ซาฮีร์ เป็นประธานในการเปิดการประชุม หน่วยงานเข้าร่วมประชุม จำนวน 26 หน่วยงาน 90 คน (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 21 แห่ง โรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน 5 แห่ง)

ผศ.อินทรา ซาฮีร์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและพันธกิจสังคม ประธานเปิดการประชุม

นายมงคล เดชวรรณ ที่ปรึกษาประสานงาน อพ.สธ. แจ้งวัตถุประสงค์ของการประชุมกลุ่มปฏิบัติการงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น

นางสาวกันยารัตน์ ตียาพันธ์ นางสาวเพ็ญ ตียาพันธ์ เจ้าหน้าที่ อพ.สธ. ให้แนวทางในการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น

นายวิวัฒน์ คำศรี ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนโพน พร้อมด้วยคณะ นำเสนอ กระบวนการในการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น

ประชุมกลุ่มปฏิบัติการงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้เข้าร่วมประชุมทำปฏิบัติการกลุ่ม

ตอบข้อซักถามและชี้แนะแนวทางการดำเนินงาน

(ต่อจากหน้า 2)

และส่วนรวมได้ โรงเรียนสตรีรัตนบุรียังได้รับพระราชทานป้ายสนองพระราชดำริงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากงานประชุมวิชาการและนิทรรศการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ประจำปี พ.ศ. 2558 “ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพยากรสิ่งสินตน” จัดขึ้น ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งรางวัลอันทรงคุณค่านี้เป็นสิ่งที่ภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งสำหรับคณะผู้บริหาร ครู และนักเรียน นอกจากความปลื้มปิติที่เกิดขึ้น การดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนยังส่งผล ต่อ ครู และ นักเรียน รวมถึงชุมชนและผู้ปกครองที่เห็นบุตรหลานของท่านมีความกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ อีกทั้งมีความประหยัคต่อออม มีน้ำใจ และเมื่อเข้ามาในโรงเรียนมีความร่มีรินน่าอยู่ แหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โดยการร่วมมือสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ใหม่ๆ โดยนักเรียนเอง ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้โรงเรียนสตรีรัตนบุรียังดำเนินงานสำรวจทรัพยากรท้องถิ่น หมู่ที่ 9 บ้านตลาดแก้ว ร่วมกับ อบท. และชาวบ้าน ผู้นำศาสนา ทั้งไทยพุทธและไทยอิสลาม ทำให้เกิดความประสานงานอย่างเป็นปึกแผ่นและเหนียวแน่นของชุมชน จึงเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำบุตรหลานกลับสู่ท้องถิ่นให้ตระหนักถึงคุณค่าของพรรณไม้ที่อยู่รอบโรงเรียนอีกด้วย

เรียบเรียงโดย ดร.ปิยรัชฎ์ ปริญาพงษ์ เจริญทรัพย์

พลับพลึงดอกขาว

พรรณไม้หอมที่ขึ้นชื่อนิยมปลูกตลอดกาล หนึ่งในนั้นคือพลับพลึง พลับพลึงเป็นพันธุ์ไม้ที่มีดอกสวยงามและมีกลิ่นหอมนิยมนำมาปลูกเป็นไม้ประดับ และนิยมปลูกมานานแล้วจากหลักฐานจากพระราชนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร์กล่าวถึงพลับพลึงใน

“นิราศทองแดง”

แคล้อยช้อยเข็มช้า

ต้นกาลานาดอกบาน

จิวับพลับพลึงบาน

นิ้วมือเรียนเปรียบเทียนกลิ้ง

ส่วนพลับพลึงที่กล่าวถึงในครั้งนี้เป็นพลับพลึงดอกขาว มีถิ่นกำเนิดในทวีปเอเชียมีชื่อวิทยาศาสตร์ *Crinum asiaticum* L. มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ Crinum Lily, Poison bulb, Spider Lily ชื่อท้องถิ่นในประเทศไทยเรียก ว่านชน (อีสาน), ลิลาว (ภาคเหนือ), วิรงรอง (ชวา), พลับพลึงขาว อยู่ในวงศ์ AMARYLLIDACEAE ลักษณะสำคัญของพลับพลึงซึ่งอยู่ในวงศ์นี้คือเป็นพืชล้มลุก อายุยืนหลายฤดู มีลำต้นใต้ดินแบบหัวหอม เป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยว ขึ้นเป็นกอ มีหัวอยู่ใต้ดิน ลำต้นกลม มีกาบหุ้มสีขาว หุ้มต้นตั้งแต่โคนตลอดไป ใบของพลับพลึง สวยงามมาก ออกรอบๆ ต้น ใบแคบยาวเรียวยาว อวบน้ำ ขอบใบเป็นคลื่น ส่วนที่เป็นกาบเคลือบเป็นใบสีเขียว ค่อนข้างหนา ปลายใบแหลม ใบยาวประมาณ 1 เมตร และ กว้างประมาณ 15 ซม. ดอกเป็นช่อออกจากยอดเป็นช่อใหญ่ ตรงปลายเป็นกระจุกมี 10-40 ดอก เมื่อดอกยังอ่อนอยู่จะมีกาบเป็นสีเขียวอ่อนๆ หุ้มอยู่ 2 กาบ มีก้านช่อดอกยาวประมาณ 100 ซม. ส่วนกลีบดอกยาวสีขาวประมาณ 15 ซม. หนึ่งดอกมีกลีบ 6 กลีบ มีเกสรตัวผู้มี 6 ด้าน ชูสูงขึ้นจากดอกที่ปลายเกสรมีลักษณะเรียวยาวแหลมยาวและมีสีแดง และจะทยอยออกดอกเรื่อยๆ โคนเป็นสีขาว ส่วนอับเรณูนั้น จะเป็นสีน้ำตาล กลิ่นหอมเย็น บานทนทาน ส่วนผลของพลับพลึงมีสีเขียวอ่อน ลักษณะของผลค่อนข้างกลม การขยายพันธุ์ของพลับพลึง ทำได้ไม่ยากโดยการแยกหน่อหรือหัวที่เกาะกัน นำไปปลูกเป็นหัวเดี่ยว หรือเป็นกลุ่มก็ได้

ประโยชน์ของพลับพลึงนอกจากเป็นไม้ประดับที่มีกลิ่นหอมแล้วยังมีสรรพคุณสมุนไพรได้แก่ นำส่วนใบ ลนไฟ แล้วนำไปพั้นแก้มเคล็ด บวม ลดอากาศไข้ ปวดศีรษะ ส่วนหัวของพลับพลึงใช้ต้มกับน้ำทำเป็นยาบำรุง เป็นยาระบาย รักษาเกี่ยวกับน้ำดี ส่วนของรากพลับพลึงใช้ตำพอกรักษาแผล

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีรายงานการใช้พลับพลึง เป็นยาพื้นบ้านที่มีศักยภาพในการรักษาอาการบาดเจ็บและอักเสบข้อต่อ และโรคมะเร็ง ในประเทศอินโดนีเซียใช้ใบทาน้ำมันย่างให้ร้อนเพื่อรักษาแผลโดยลูกศรพิษ หรือแมลงพิษที่กัดและต่อยมีเหล็กไน ส่วนในประเทศมาเลเซียใช้ใบรักษาโรคข้อบวม, ปวดเอว ปวดหัวและเป็นไข้ ในประเทศอินเดียใช้ใบรักษาโรคผิวหนังลดการอักเสบ ใช้ใบบดผสมกับน้ำผึ้งพอกแผลและฝี เมล็ดใช้เป็นยาถ่าย ในปาปัวนิวกินีกินน้ำที่คั้นจากหัวพลับพลึงสม่าเสมอเป็นเวลา 2 เดือนในการรักษาโรคหนองใน ยังพบอีกว่านักวิจัยชาวสหรัฐได้ค้นพบสารไซโคลพามินที่อยู่ในต้นพลับพลึงเป็นสารยับยั้งการทำงานของโปรตีนชนิดหนึ่งที่ถือเป็นสาเหตุของการเกิดโรคมะเร็งในหนูทดลองให้มีเนื้องอกเล็กลงได้ ทราบประโยชน์มากมายของพลับพลึงซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ที่มีคุณสมบัติมากมาย ควรค่าแก่การปลูกไว้ที่บ้านจริง ๆ

เอกสารอ้างอิง <http://medicinalplants.us/crinum-asiaticum>

รูปจาก บก.นิตยสารหมอชาวบ้าน

เรียบเรียงโดย พี่หนึ่ง piyarat.rspg@gmail.com

ภูมิปัญญาไทย: สำหรับเด็ก

สมุนไพรรักษาสำหรับเด็ก

ยาแก้ท้องอืดท้องเฟ้อ นอกจากการทามาหาหิงค์แล้ว ยังสามารถใช้ดอกกานพลูแห้ง 1-2 ดอก แล้วแช่ในน้ำสะอาด ประมาณ 1 ลิตร แล้วใช้น้ำที่แช่ดอกกานพลูมาชงนมให้เด็กกิน หรือจะใช้ใบพลูสำหรับกินกับหมาก ถ้าเด็กสามารถนอนนิ่ง ๆ ได้ สามารถใช้ใบพลู 4-5 ใบ เอามาอังไฟหรือลนกับเทียนก็ได้ ให้ใบพลูอ่อนนิ่มและอุ่น หลังจากนั้นนำไปวางบนท้องเด็ก ซ้อนกันหลาย ๆ ชั้น พอใบพลูเย็นก็ให้เปลี่ยนใบพลูใบใหม่ ทำซ้ำไปมาประมาณ 15 นาที มีน้ำมันหอมระเหยที่ช่วยบรรเทาอาการท้องอืดเฟ้อ อย่างไรก็ตามในยุคนี้ (พ.ศ. 2559) ถ้าอยู่ในเมืองใหญ่ตอนนี้คงหาได้ยากกว่ามหาหิงค์อย่างแน่นอน

ยาแก้ท้องผูก ที่หาได้ง่ายคือกล้วยน้ำว้า (แต่แพงมากถ้าซื้อในเมืองใหญ่ หวีสวย ๆ หวีละ 70 บาท) กินแล้วท้องไม่ผูกและไม่ท้องอืด โดยสามารถกินได้ถึงวันละสองลูก โดยให้สองครั้งต่อวัน ถ้ามีกล้วยหักมุก สามารถนำไปเผาเพื่อให้โปรตีนในกล้วยแตกตัวย่อยง่ายสำหรับเด็ก ๆ ทำให้การขับถ่ายดีขึ้นเช่นกัน ห้ามให้เด็กกินกล้วยดิบหรือกล้วยห่าม เพราะจะทำให้ท้องผูก

ยาแก้ท้องเสีย สำหรับเด็กอ่อน ๆ แต่ถ้าถ่ายเหลวหรือท้องเสียไม่มาก ไม่มีไข้ร่วมด้วย ตัวเด็กยังอารมณ์ดีไม่แง สามารถใช้ยอดอ่อนต้นทับทิมประมาณ 1 กำมือ แล้วล้างน้ำให้สะอาด นำไปต้มในน้ำประมาณ 4 แก้ว ต้มให้เดือดนานครึ่งชั่วโมง แล้วให้เด็กกินครั้งละ 1-2 ถ้วยชา กินทุกๆ 2-4 ชั่วโมง ถ้าผ่านไป 1 วันอาการแยลง ก็ควรไปพบแพทย์ทันที ที่สำคัญผู้ปกครองต้องคอยสังเกตอาการอยู่ตลอด

ขอบคุณข้อความ ภาพและเนื้อหาจาก

1. <http://www.thaihealth.or.th/Content/19441>

2. <http://pantip.com/topic/30640047>

สวีตตี้ค่ะ ฉบับนี้จะพาไปรู้จักกับต้นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ที่มีผลให้กินกันปีละครั้งเดียว ในช่วงเข้าพรรษา เพื่อนๆ บางคนอาจรับประทานเป็นประจำในช่วงเข้าพรรษา แต่บางคนอาจยังไม่รู้จัก ลูกมะตาดค่ะ หรือที่คนทั่วไปรู้จักในชื่อของแอปเปิ้ลมอญ ซึ่งมากด้วยคุณค่าสารอาหาร อาทิผลมะตาดมีสารฟลาโวนอยด์ และสารฟีนอลิก ซึ่งมีฤทธิ์ช่วยต่อต้านอนุมูลอิสระ อีกทั้งประโยชน์อีกมากมายจากเปลือก ผล เมล็ด เนื้อไม้ น้ำยางจากผลดิบ เมื่อกที่ห่อหุ้มเมล็ด ซึ่งในฉบับนี้ขอแนะนำ **“แกงมะตาด”** มาฝากสมาชิก เป็นแกงแบบใส่กะทิค่ะ

เครื่องปรุง & วัตถุดิบ

1. ผลมะตาด
2. กุ้ง
3. พริกแห้ง 5 เม็ด
4. กระชาย 5 ราก
5. หอมแดง 4-5 หัว
6. ผิวมะกรูดเล็กน้อย
7. ตะไคร้เล็กน้อย
8. กะปิ
9. น้ำปลา
10. กระทิ 1 ถ้วย

วิธีทำ

1. เด็ดผลมะตาดเป็นกลีบๆ แล้วหั่นสับซอย
2. ปอกเปลือกกุ้งและผ่าหลัง สับละเอียด (แบ่งเป็นตัวไว้ใส่แกง 4-5 ตัว)
3. นำพริกแห้งแช่น้ำ ต้มพร้อมกับผิวมะกรูดและตะไคร้หอมแดง กระชาย และกะปิ ให้เข้ากัน
4. เทกะทิใส่หม้อนิดหน่อย ตามด้วยพริกแกงผัดให้หอม ใส่กุ้งสับลงไป คั่วๆ ใ้กุ้งกระจาย พอกุ้งเริ่มสุก ใส่มะตาดลงไป
5. ใส่กะทิที่เหลือตามลงไปให้หมด ถ้าน้ำแห้งไปจะเติมน้ำเปล่าสักหน่อยก็ได้ (เนื้อมะตาดจะมีรสเปรี้ยว)
6. ตั้งให้เดือดแล้วใส่กุ้งตัวลงไปปรุงรสด้วยน้ำปลา น้ำตาล รสเปรี้ยวนำ เค็ม หวาน ตามชอบนะคะ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dillenia indica* L.

ชื่อวงศ์ : Dilleniaceae

ชื่ออื่น : ส้มปฐ, ส้านกวาง, ส้านท่า (สุราษฎร์ธานี); ส้านป่า,

ส้านปฐ, ส้านใหญ่ (เชียงใหม่); แส้น (นครศรีธรรมราช, ตรัง); ตีครือเหมาะ(กะเหรี่ยงแดง); สัน บักสันใหญ่ (อีสาน); แอปเปิ้ลมอญ, ส้านมะตาด, ไม้ส้านหลวง (ไทใหญ่); ลำส้าน (ลัวะ); เปี้ยวกับ (เมียน) เป็นต้น

เล็กน้อย รู้หรือไม่ มะเขือเทศไม่ควรนำมาแช่ตู้เย็น แช่ตู้เย็นเสียรสชาติทันที เพราะอากาศที่หนาวเย็นจะทำให้มันไม่สุกและหยุดการทำงานของเซลล์เมมเบรน ทำให้ความเป็นมะเขือเทศหายไป

เรียบเรียงโดย
สุเมตต์ ปุจฉาการ
คมสัน หงษ์ภัทรศิริ

บทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ

เอคไคโนเดิร์ม

Echinodermata (5)

เรียบเรียงจากหนังสือ เอคไคโนเดิร์มบริเวณหมู่เกาะสิมิลัน

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

Culcita schmideliana (Retzius, 1805)

ชื่อสามัญภาษาไทย: ดาวหมอนปักเข็ม

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ: Pin-cushion starfish

ลักษณะ: รูปร่างเป็นก้อนรูปห้าเหลี่ยม เนื่องจากแขนลดรูปลงไป กลุ่มอวัยวะหายใจมีรูปทรงไม่แน่นอน บางครั้งไม่แยกออกจากกันชัดเจน ภายในบริเวณอวัยวะหายใจมีปุ่มหินปูน แผ่นหินปูนด้านปากถูกปกคลุมด้วยผิวหนังที่มีเม็ดหินปูนค่อนข้างจะหยาบ มีรูปทรงไม่แน่นอน ส่วนใหญ่จะเป็นรูปหลายเหลี่ยม (polygonal granules) มักจะพบอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และมีเม็ดหินปูนที่ละเอียดแทรกอยู่

แหล่งที่อยู่อาศัย: พบอาศัยอยู่บนก้อนหินหรือซอกหิน ชอบแสงสว่าง ออกหากินในเวลากลางวัน

การแพร่กระจาย: เกาะบางู

*Fromia hemiopl*a Fisher, 1913

ชื่อสามัญภาษาไทย: ดาวทะเล

ชื่อสามัญภาษาอังกฤษ: Starfish

ลักษณะ: เป็นดาวทะเลขนาดเล็ก ลำตัวสีส้มแดง ร่างกายเป็นแฉกรูปดาว มีแขน 5 แขน ร่างกายแบนลง แผ่นขอบของแขนยกตัวสูงขึ้น

แหล่งที่อยู่อาศัย: พบอาศัยอยู่ตามซอกหิน ไม่ชอบแสงสว่าง ออกหากินในเวลากลางคืน

การแพร่กระจาย: เกาะสิมิลัน

Et Cetera

เรียบเรียงโดย พี่เจ

nutthapornr@hotmail.com

ต่อจากฉบับที่แล้ว

นอกจากนี้ยังมีการนำไลเคนมาเป็นตัวชี้วัดสภาพอากาศด้วยนะคะ โดยไลเคนนั้นจะมีความไวต่ออากาศที่มีมลภาวะมาก ไลเคนบางชนิดจะไม่สามารถเจริญได้ในสภาพอากาศที่มีมลพิษสูงๆ เช่น ในเมืองที่มีการสะสมของมลพิษ ดังนั้นนักวิจัยจึงได้นำไลเคนชนิดดังกล่าวมาเป็นตัวชี้วัดสภาพอากาศในบริเวณนั้นๆ สาเหตุที่ไลเคนไม่สามารถทนสภาวะมลพิษได้นั้น เนื่องมาจากไลเคนสามารถดูดซับสารต่างๆ ในอากาศได้เป็นอย่างดี โดยถ้ามีการสะสมสารพิษไว้ในตัวไลเคนนานๆ เข้า ก็จะทำให้เจริญเติบโตผิดปกติและตายไป ไลเคนที่ทนต่อสภาวะมลพิษได้น้อยที่สุดคือฟรคติกอสไลเคน เนื่องจากมีผิวสัมผัสกับอากาศมากกว่า ครัสโตสไลเคนและโพลีโอสไลเคน

ในทางกลับกันไลเคนบางชนิดก็มีความทนทานต่อมลพิษสูงและสูงมาก และนำไปใช้เป็นดัชนีได้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ หากไลเคน A มีความทนทานต่อมลพิษสูง และเราพบไลเคน A มากในบริเวณ B ก็แสดงว่าบริเวณ B นั้นมีระดับมลพิษสูง และหากไลเคน C มีความทนทานต่อมลพิษสูงมาก และเราพบไลเคน C ในบริเวณ D ก็แสดงว่าบริเวณ D มีระดับมลพิษสูงมากนั่นเอง น่องๆ สามารถตรวจสอบชนิดของไลเคนชนิดที่ทนมลพิษในระดับต่างๆ หรือไลเคนที่อ่อนไหวต่อมลพิษได้ที่เว็บไซต์ “นักสืบสายลม” ของมูลนิธิโลกสีเขียวคะ และที่ขอแนะนำวิดีโอที่จะอธิบายเกี่ยวกับไลเคนและมลพิษเพิ่มเติมดังต่อไปนี้คะ

ไลเคน สิ่งมีชีวิตวัดความสะอาด สสวท. <https://www.youtube.com/watch?v=6L0szyRCdBU>

สถานีสีเขียว ไลเคน <https://www.youtube.com/watch?v=swQbgn1I15M>

นอกจากนำมาใช้ในกระบวนการ bioremediation และเป็นดัชนีวัดความเป็นมลพิษในอากาศแล้ว มนุษย์เรายังใช้ประโยชน์ไลเคนในด้านต่างๆ อีกมากมาย เช่น นำไปทำเป็นอาหาร เช่น ลูกอม ชา, นำไปทำสีย้อม โดยให้สีสวยงาม สามารถย้อมเส้นด้ายและนำไปใช้ทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้, นำไปใช้เป็นยาสมุนไพร เป็นต้น

น่องๆ คงพอทราบว่าไลเคนคืออะไร วันนี้มีเรื่องเพิ่มเติมมานำเสนอคะ เมื่อไม่นานมานี้ มีการค้นพบใหม่ล่าสุดที่สันเสเทือนวงการไลเคนทีเดียวคะ ในวารสาร Science ฉบับ วันที่ 29 กรกฎาคม 2559 ได้พิมพ์งานวิจัยของ Spribille และคณะที่ค้นพบว่านอกเหนือจากที่เราเรารู้กันว่าไลเคนนั้นประกอบด้วยราและสาหร่ายมาอยู่ร่วมกันแล้ว ในไลเคนบางชนิด คือ *Bryoria fremontii*, *B. tortuosa* และ *Letharia vulpina* นั้น มีสิ่งมีชีวิตที่สามมาอยู่ด้วยในชั้น cortex ของไลเคน สิ่งมีชีวิตนั้นคือ ยีสต์ในกลุ่มของเบสิดิโอมัยสิดี ค่ะ

การค้นพบนี้สืบเนื่องมาจากการที่นักวิจัยต้องการศึกษาว่าทำไมไลเคนที่มีลักษณะทางพันธุกรรมคล้ายกัน แต่กลับมีลักษณะภายนอกแตกต่างกัน โดยไลเคน *B. tortuosa* มีสีเหลือง และสร้างสารเคมีกรดวูลพินิค (vulpinic acid) ในขณะที่ *B. fremontii* ซึ่งเป็นไลเคนที่ประกอบด้วยราและสาหร่ายชนิดเดียวกันกับ *B. tortuosa* นั้น มีสีน้ำตาลและไม่สร้างสารดังกล่าว เมื่อทำการวิเคราะห์อย่างละเอียดถึงราที่เป็นองค์ประกอบหลักของไลเคนสองชนิดนี้ก็ยังคงพบว่าไม่แตกต่างกัน ต่อมาเมื่อทีมนักวิจัยได้พยายามที่จะหาคำตอบต่อไป โดยขยายผลเพื่อวิเคราะห์ราในไลเคนทุกกลุ่ม พบว่ามีการแสดงออกของยีนชนิดหนึ่งที่ต่างออกไป ซึ่งยีนนั้นเป็นของยีสต์ *Cyphobasidium* ซึ่งเป็นราชนิดหนึ่งในกลุ่มเบสิดิโอมัยสิดีและไม่ใช่อาหุของสาหร่ายที่เป็นองค์ประกอบของไลเคน การค้นพบนี้เป็นการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีราชนิดที่สองอยู่ในไลเคน และหลังจากพบว่ามียีสต์แล้ว ทีมนักวิจัยก็ได้ทำการตรวจสอบต่อและพบยีสต์ชนิดนี้และชนิดใกล้เคียงในไลเคนอื่นๆ อีก 52 ชนิดจากหกทวีป

ในกรณีของ *B. tortuosa* นั้น ยีสต์ยังส่งผลทำให้ไลเคนนี้สามารถสร้างกรดวูลพินิคซึ่งช่วยป้องกันไลเคนจากจุลินทรีย์อื่นๆ อีกด้วย

การค้นพบยีสต์ในชั้น cortex ของไลเคนนี้เป็นการอธิบายว่าอาจเป็นไปได้ว่ามีมากกว่า 1 ชนิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างไลเคนหนึ่งชนิด และเป็นการอธิบายว่าทำไมไลเคนที่นักวิจัยนำราและสาหร่ายที่จำเพาะกันมาพยายามทำการทดลองให้เจริญในห้องปฏิบัติการนั้นถึงสร้างได้แค่ชั้น cortex แต่ไม่สร้างเป็นไลเคนแท้ลีสแบบเจริญเต็มที่ นอกจากนี้ยังอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่ว่าทำไมไลเคนที่มีลักษณะทางพันธุกรรมเหมือนกัน แต่มีลักษณะแทลีสต่างกันอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ถือเป็นงานวิจัยเพิ่งเริ่มต้นเท่านั้น ยังคงมีปริศนาที่ยังต้องทำการวิจัยต่อไปอีกค่ะ ไม่ว่าจะเป็นชนิดของราอื่นๆ ที่อาจจะค้นพบ หรือองค์ประกอบอื่นๆ หากมีความคืบหน้าใดๆ ก็จะรีบนำมาเล่าสู่กันฟังค่ะ

ไลเคน *Bryoria fremontii*

ภาพโดย By Millifolium - Own work, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=5230925>

ไลเคน *Bryoria tortuosa*

ภาพโดย Stephen Sharnoff <http://lichenportal.org/portal/imagelib/imgdetails.php?imgid=194366>

อ้างอิง

1. Sprilbille, T., et al. 2016. Basidiomycete yeasts in the cortex of ascomycete macrolichens. *Science*. 353 (6298):488-492. doi: <http://science.sciencemag.org/content/353/6298/488>
2. Yeast emerges as hidden third partner in lichen symbiosis. <http://www.purdue.edu/newsroom/releases/2016/Q3/yeast-emerges-as-hidden-third-partner-in-lichen-symbiosis.html> เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 10 ธันวาคม 2559
3. Yeasts hide in many lichen partnerships. <https://www.sciencenews.org/article/yeasts-hide-many-lichen-partnerships?mode=magazine&context=192182> เข้าถึงข้อมูลเมื่อ 10 ธันวาคม 2559

นกในหมู่เกาะผสมสารและสีทางการดูนก

(ตอนที่ 7)

รองศาสตราจารย์ ผุสดี ปริยานนท์
ต่อจากฉบับที่แล้ว

รายละเอียดนกแต่ละชนิดบนเกาะผสมสาร

10. ไก่ป่า

ชื่อสามัญ Red Junglefowl
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Gallus gallus*
ชื่อสกุล *Gallus*

ลักษณะและนิสัย เป็นนกขนาดกลาง (43-76 ซม.) เพศผู้และเพศเมียมีลักษณะแตกต่างกัน เพศผู้มีขนคอยาวเป็นสร้อยสีทองหรือสีแดง มีขนหลังและขนคลุมปีกสีแดง ขนปลายปีก ท้องและหางสีดำ ขนคอปีกด้านนอกมีสีน้ำตาล ขนหางคู่กลางยาวโค้งยื่นออกมาจากขนหางอื่น ๆ โคนขนหางมีขนฟูสีขาว หน้า หงอนและเหนียงมีสีแดงสด จะงอยปากและขามีสีดำ ขณะที่เพศเมียจะไม่มีหงอนและเหนียง ขนตามลำตัวมีสีน้ำตาลประด้วยสีดำทั่วตัว ในฤดูสืบพันธุ์มักพบอยู่รวมกันเป็นฝูงกับเพศผู้โตเต็มวัย จากหลักฐานต่าง ๆ เชื่อว่าไก่ป่าเป็นบรรพบุรุษของไก่เลี้ยง เพศเมียจะเป็นฝ่ายเลี้ยงลูกตามลำพัง พบตามป่าเบญจพรรณ และป่าพื้นที่สภาพแม้กระทั่งตามไร่ชาypป่า

สถานภาพ เป็นนกประจำถิ่นพบบ่อย

11. นกกระต๊อแต้แว๊ด

ชื่อสามัญ Red-wattled Lapwing
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Vanellus indicus*
ชื่อสกุล *Vanellus*

ลักษณะและนิสัย เป็นนกขนาดเล็กถึงกลาง (32-33 ซม.) ลำตัวด้านหลังสีน้ำตาล หัวคอจนถึงอกมีสีดำ ท้องขาว มีแต้มสีขาวหลังตามีติ่งเนื้อสีแดงพาดด้านหน้าระหว่างตาทั้งสองข้าง จะงอยปากตรงสีแดงปลายดำ ขายาวสีเหลือง มักส่งเสียงดังขณะบิน กระต๊อแต้แว๊ด ๆ จึงเรียกชื่อนกตามเสียงร้อง มักหากินตามท้องนา ท้องทุ่ง หรือใกล้แหล่งน้ำ อาจหากินเป็นฝูงเล็ก ๆ 2-3 วัน ไปจนถึงกว่าสิบตัว

สถานภาพ เป็นนกประจำถิ่นพบบ่อยมาก

13. นกขี้รอกใหญ่

ชื่อสามัญ Green-billed Malkoha

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Phaenicophaeus tristis*ชื่อสกุล *Phaenicophaeus*

ลักษณะและนิสัย เป็นนกขนาดกลาง (56 ซม.) นกชนิดนี้มีจุดเด่นคือมีหางยาวมาก ขนาดเกือบสองเท่าของความยาวลำตัว และยังมีลายขวางสีขาวคล้ายลายขี้บริเวณด้านในของหาง ขนหางมีสีเทา บริเวณคอไปจนถึงท้องมีสีเทาอ่อน หนักรอบตาสีแดง จะงอยปากสีเหลืองอมเขียว เมื่อบินไปเกาะบนต้นไม้มักจะกระโดดไปตามกิ่งไม้ขึ้นสูงไปเรื่อย ๆ จนสุดยอดไม้จึงบินออกจากต้นไม้ขึ้นไปยังต้นไม้อีกต้นหนึ่ง หากินโดดเดี่ยว กินหนอนและแมลงเป็นอาหาร พบตามป่าหลายประเภท

สถานภาพ เป็นนกประจำถิ่นพบบ่อยมาก

14. นกกระปูดใหญ่

ชื่อสามัญ Greater Coucal

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Centropus sinensis*ชื่อสกุล *Centropus*

ลักษณะและนิสัย เป็นนกขนาดกลาง (53 ซม.) มีหัว คอ ท้องและหางสีดำ ปีกและด้านหลังเป็นสีน้ำตาลแดง ตาสีแดง เห็นชัดเจน ในเพศเมียบริเวณส่วนหลังจะมีลายพาดดำบนพื้นสีน้ำตาลแดง มักร้อง ปูด ปูด ๆ โต้ตอบกัน นกชนิดนี้มักจะบินลงตามพื้นบ่อย มักพบอยู่ใกล้แหล่งน้ำเพื่อหาอาหารพวกสัตว์มีกระดูกสันหลังขนาดเล็ก เช่น ปลา กบ เขียด

สถานภาพ เป็นนกประจำถิ่นพบบ่อยมาก

15. นกเค้าหูยาวเล็ก

ชื่อสามัญ Common Scops-Owl

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Otus sunia*ชื่อสกุล *Otus*

ลักษณะและนิสัย เป็นนกเค้าที่มีขนาดเล็ก (19 ซม.) มีหูยื่นออกมาเล็กน้อยแต่มีขนาดใหญ่กว่านกเค้ากระเพียงเล็กน้อย ลำตัวมีสีน้ำตาลคล้ำ มีลายขีดสีดำบริเวณอกและท้อง มีคิ้วเหลือง มักอาศัยในพื้นที่โล่งเพื่อโฉบหาเหยื่อพวกสัตว์มีกระดูกสันหลังขนาดเล็กรวมทั้งแมลง นกชนิดนี้มีสองชนิดย่อยที่เป็นนกประจำถิ่นและนกอพยพ ทำรังอยู่ในโพรงไม้ ไข่มีลักษณะกลมสีขาว

สถานภาพ เป็นนกอพยพพบบ่อย

ติดตามตอนต่อไปฉบับหน้า

ฐานทรัพยากรท้องถิ่น.... องค์ความรู้และภูมิปัญญาจากฐานทรัพยากรท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่งานสอวททุกขศาสตร์โรงเรียน (jiant_antz@hotmail.com)

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ร่วมกับจังหวัดปทุมธานี ได้จัดการฝึกอบรมปฏิบัติการสำรวจและจัดฐานทรัพยากรถิ่น รุ่นที่ 12/2559 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 59 คน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้สำรวจและเก็บข้อมูล ในพื้นที่ หมู่ 3 ตำบลบางกระบือ ซึ่งมีประเพณีที่น่าสนใจ คือ ประเพณีผีกระเจาด

ประเพณีผีกระเจาด เป็นประเพณีที่เชื่อว่าผีกระเจาดจะคุ้มครอง ปกป้องเด็ก เป็นความเชื่อตั้งแต่บรรพบุรุษที่มีขึ้นเพื่อความสบายใจภายในครอบครัวของชาวบ้านบางกระบือ และปฏิบัติสืบต่อกันมา มีแม่ผีเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม ซึ่งทำให้กับลูกคนโตของครอบครัวที่มีอายุ 3 - 5 ขวบ ผู้ที่เป็นแม่ผีจะได้รับถ่ายทอดจากคนภายในครอบครัว และต้องเป็นผู้หญิงเท่านั้น พิธีกรรมผีกระเจาด มีทั้ง พิธีเช่นแม่ผี และพิธีสงฆ์ การประกอบพิธีเช่นแม่ผีจะตั้งโต๊ะทำข้างล่างออกจากชายคาบ้าน โดยมีคุณยายสง่า สวยเอี่ยม อายุ 85 ปี เป็นแม่ผี และของที่ใช้ไหว้ผีคนในครอบครัวแม่ผีเท่านั้นที่รับประทานได้ ส่วนพิธีสงฆ์ ต้องนิมนต์พระสงฆ์ 5 - 9 รูป ประกอบพิธีบนเรือน ให้เด็กเป็นคนตักบาตร รับศีล รับพร ประกอบด้วยสิ่งของดังนี้

คุณยายสง่า สวยเอี่ยม แม่ผีผู้ประกอบพิธีกรรม ให้ความรู้เรื่อง ของเช่นที่ใช้ ในการประกอบพิธีกรรม ประเพณีผีกระเจาด

1. กระเจาดไม้ไผ่สานปากเป็นกลีบบัวปากพาน 1 ใบ มีของ 4 อย่างที่ต้อง ใส่ในกระเจาด คือ ขนมกง มะพร้าวอ่อน กล้วย และผลไม้
2. ของเช่นแม่ผี คือ สำรับควา ประกอบด้วย เหล้าขาว 1 ขวด ไก่ 1 ตัว และหมูสามชั้น และสำรับหวาน ประกอบด้วย ขนมกง มะพร้าวอ่อน กล้วยสุก 1 หวี วางคู่กับบายสีปากขาม และไข่ 1 ฟอง

ประเพณีผีกระเจาดนี้ ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นความสำคัญของประเพณี ภูมิปัญญาที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ ส่งเสริมให้คนในครอบครัวมีความรัก ในถิ่นฐาน มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมระหว่างหมู่บ้าน ชุมชน และยังคงทำให้เกิดการ สืบทอดประเพณีผีกระเจาดต่อไป

อาจารย์ชัชวาลย์ วีระชาติ ที่ปรึกษาประสานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนประจำ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำปาง แพร่ น่าน ลำพูน และแม่ฮ่องสอน

ระยะเวลาเป็นที่ปรึกษา พ.ศ. 2556 จนถึงปัจจุบัน

ก่อนที่จะมาเป็นที่ปรึกษา ดำรงตำแหน่ง คศ. 3 ครูชำนาญการพิเศษ (อาจารย์ 3 ระดับ 8) รักษาการรองผู้อำนวยการ ผู้ประสานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพและ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้แทนครูมัธยมศึกษา ใน อ.ก.ค.ศ. มัธยมศึกษาเขต 34 จังหวัดเชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน

ในส่วนของงานที่เกี่ยวกับงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ประสานงาน งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ปีที่เริ่มเป็นสมาชิก จนถึงปี 2555 ปีที่เกษียณอายุราชการ เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมวิชาการและนิทรรศการอย่างเป็นทางการ ครั้งที่ 1 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน และเข้าร่วมงานประชุมวิชาการและนิทรรศการทุกครั้ง รวมถึงการเข้าร่วมเฝ้ารับเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในงานวันพืชมงคล ณ พระตำหนักสวนจิตรลดา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2544 - พ.ศ. 2558 เป็นประจำทุกปี โรงเรียนวัดโนนทัยเป็นสมาชิกฯ ในปี พ.ศ. 2543 ได้ร่วมสนองพระราชดำริฯ จนได้รับการพิจารณารับป้ายสนองพระราชดำริฯ ในปี พ.ศ. 2546 ปี พ.ศ. 2548 ได้รับเกียรติบัตรฯ ชั้นที่ 1 ปี พ.ศ. 2550 ได้รับประกาศแห่งความมุ่งมั่นฯ ปี พ.ศ. 2552 ได้รับเกียรติบัตรฯ ชั้นที่ 2 ซึ่งมีโรงเรียนผ่านเข้ารับเพียง 3 โรงเรียน ในประเทศไทย

แรงบันดาลใจที่ทำให้มาเป็นที่ปรึกษาประสานงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

จากประสบการณ์งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ที่กล่าวมา เมื่อเกษียณอายุราชการเมื่อมีโอกาสได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษา ได้มีโอกาสนำความรู้ประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนและแนะนำสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จึงมีความรู้สึกเป็นเกียรติและภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง คิดว่าคงทำคุณประโยชน์แก่สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนไม่มากก็น้อย

ความประทับใจที่เกิดขึ้น

มีความประทับใจที่ได้ไปเยี่ยมเยียนพิจารณาให้คะแนนเห็นความร่วมมือ ความมุ่งมั่น ความสมัครสมานสามัคคีของโรงเรียนที่เสนอขอรับการประเมิน และสนองพระราชดำริของพระองค์ท่าน ด้วยความภาคภูมิใจบนความเบิกบาน ความมีคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนมีบรรยากาศร่มรื่นสวยงามสะอาดน่าอยู่

ท่านที่ปรึกษางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน อยากจะฝากให้สมาชิก น้องนักเรียนต่างๆ

โรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนทุกท่าน งานนี้ต้องร่วมแรงร่วมใจกันทุกคนไม่แยกฝ่ายบริหาร ไม่แยกกลุ่มสาระฯ ครูและนักเรียน และผู้บริหารทุกคนต้องลงมือช่วยกันอย่างจริงจัง คนละเล็กคนละน้อย ความสำเร็จของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จะบรรลุผลถึงประโยชน์แท้แก่มหาชน แน่นนอน

เรื่องเล่าจากท่านที่ปรึกษา เป็นเรื่องเล่าสั้น ๆ ประเด็นต่างๆ หรือเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยที่ทำให้ประทับใจ ต่างๆ ได้จากการทำงานหรือข้อเสนอแนะต่างๆ ที่อยากจะทำถ่ายทอดให้ท่านผู้อ่าน

เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยที่ทำให้ประทับใจได้แก่ แพนพินธุ์แท้ของโรงเรียนของเราดูได้ไม่ยากเมื่อโรงเรียนของเราได้เข้าร่วมงานวิชาการหรือทำกิจกรรมใดๆ ทั้งเล็ก และใหญ่ในโรงเรียน แพนพินธุ์แท้จะอาสาทำงานด้วยจิตวิญญาณไม่ใช่หน้าที่ ถ้างานเกิดความผิดพลาดไปไม่ถึงจุดหมายก็รู้สึกร่วมรับผิดชอบ ยอมรับและพร้อมแก้ไข เมื่องานบรรลุผลสำเร็จก็ร่วมแสดงความภาคภูมิใจอย่างจริงจัง รู้จักการทำงานแบบมีทุกขร่วมทุกข์ มีสุขร่วมเสพ และเช่นเดียวกันบางโรงเรียนก็จะมีแพนพินธุ์ทางหรือแพนพินธุ์ไม่แท้ก็พร้อมแต่ตอนที่มีความสุข สำเร็จเท่านั้น

ขออวยพรให้โรงเรียนสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนของท่าน มีแพนพินธุ์แท้ทั้งผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ สมาคมผู้ปกครองและสมาคมศิษย์เก่า และนักเรียนทุกคน งานกิจการใดเข้ามาในโรงเรียนสำเร็จทุกเรื่องโดยเฉพาะงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ขอให้โรงเรียนท่านมีแต่ความสุข ความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป

โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดบ้านลาดเหนือ
(วันครู ๒๕๐๒) จังหวัดภูเก็ต

ฉบับนี้ขอนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด บ้านลาดเหนือ (วันครู ๒๕๐๒) จังหวัดภูเก็ต โดยใช้พืชเป็นสื่อการเรียนรู้ของนักเรียน และเป็นสื่อการสอนของครู ครูได้นำสาระการเรียนรู้และวิธีการงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนบูรณาการสู่กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาต่างๆ ยกตัวอย่างสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ก่อนจะรังสรรค์ผลงานออกมาเป็นภาพวาดและกลอนสี่สุภาพ นักเรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากองค์ประกอบที่ 1 การบันทึกข้อมูลพรรณไม้ด้านพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน (ก.7 - 003) และค้นคว้าข้อมูลการใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ ของมะรุ้ม ซึ่งเป็นพืชศึกษาประจำโรงเรียนก่อน จากนั้นได้รวบรวมผลการเรียนรู้ คัดแยกสาระสำคัญและจัดให้เป็นหมวดหมู่ และนำข้อมูลมาที่ผ่านการรวบรวม คัดแยกสรุปเรียบเรียง มาแต่งเป็นกลอนสี่สุภาพ ยกตัวอย่างกลอนประโยชน์มะรุ้ม ดังนี้

ใบอ่อนเขียวขจี น้ำตาลนี้สีเหี่ยวเฉา
มากมีบนหุบเขา ช่วยขัดเกลามิวสไต

จากการที่นักเรียนได้เรียนรู้ มะรุ้ม ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ไม่เคยได้สัมผัส และฝึกนักเรียนเป็นนักคิดวิเคราะห์ สังเกต บันทึก และจดจำอย่างมีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อีกทั้งทำให้นักเรียนมีความรักในต้นไม้ และสามารถถ่ายทอดความรู้มาเป็นภาพวาดทางศิลปะและภาพวาดทางพฤกษศาสตร์ได้อีกด้วย

ทรงสนะและข้อคิดต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในบทความต่างๆ ของจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่จำเป็นต้องเป็นความคิดเห็นของ อพ.สธ. และ อพ.สธ. ไม่รับผิดชอบใดๆ ต่อบทความที่ถูกส่งเข้ามา และหากมีการละเมิดสิทธิเกิดขึ้น บทความใดๆ ที่ตีพิมพ์ในจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน สงวนสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 การนำส่วนหนึ่งส่วนใดของจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนไปใช้ต้องได้รับอนุญาตจากบรรณาธิการจุลสารสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

บรรณาธิการ : นายพรชัย จุฑามาศ
 ผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพร : ศ.ดร.เพยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ
 กองบรรณาธิการฝ่ายบริหาร : น.ส. เพยาว์ ศิริสัมพันธ์
 กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ : ศ.ดร. เพยาว์ เหมือนวงษ์ญาติ ดร. ปิยรัชฎ์ ปริญาพงษ์ เจริญทรัพย์ น.ส. โมริสา กาญจนโสภาค น.ส. ศิริกุล เกษา
 กองบรรณาธิการฝ่ายประสานงาน : น.ส. อริศรา รื่นอารมย์
 กองบรรณาธิการฝ่ายประสานงานสมาชิกสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน : น.ส. ปัทมาวรรณ ราตรี นางกมลชล จันทวงศ์ น.ส. กชกร เดชากิจไพศาล
 กองบรรณาธิการฝ่ายพิมพ์/เว็บไซต์ : น.ส. วิไลลักษณ์ ช่วงวิวัฒน์ น.ส. ดรณี กวางทวย นายภัทรชัย จุฑามาศ
 ผลิตที่ : ฝ่ายผลิตสื่อกรากิ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)
 สวนจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303
 กรณีต้องการสอบถามข้อสงสัยหรือข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่ : หัวหน้าสำนักงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.)
 โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สวนจิตรลดา ถ.ราชวิถี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10303 โทร. 0 2252 0665, 0 2282 1850
 โทรสาร 0 2282 0665